

Адрес: София 1000
ул. „Екзарх Йосиф“ 85
тел./факс: (+3592) 983 5205 983 5305, 983 5405
e-mail: animus@animusassociation.org
www.animusassociation.org

Address: 1000 Sofia, Bulgaria
85, Ekzarh Yossif Str.
Tel./Fax: (+3592) 983 5205 983 5305, 983 5405
e-mail: animus@animusassociation.org
www.animusassociation.org

ФОНДАЦИЯ АСОЦИАЦИЯ АНИМУС
Изм. № <u>А - 116</u>
Дата <u>28.06</u> 2022 г.

ДО

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОПИЕ ДО

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Становище

от фондация „Асоциация Анимус“

относно

Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното
насилие

Уважаеми дами и господа,

Фондация „Асоциация Анимус“ е неправителствена организация, която предоставя директна подкрепа на жертви на насилие в продължение на над 27 години и има дългогодишен поглед над системата за закрила и подкрепа на

Лицензи към АКСУ

№ Д-3129-448/10.08.2021 г.; № Д-3129-451/10.08.2021 г.;
№ Д-3129-449/10.08.2021 г.; № Д-3129-646/11.10.2021 г.;
№ Д-3129-450/10.08.2021 г.; № Д-3129-647/11.10.2021 г.;

Удостоверение 016/18.02.2002 г. за
вписване в Централния регистър на
МП на ЮЛНЦ за осъществяване на
обществено полезна дейност.

пострадалите. Във връзка с представения за обществено обсъждане проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие, фондация „Асоциация Анимус“ изразява своята подкрепа за така предложения законопроект в неговата цялост. Промените предлагат по-ефективна цялостна защита за жертвите на домашно насилие, както и единни механизми за превенция, като в същото време насърчават служебното начало и координацията и споделянето на информация между отговорните институции.

Домашното насилие е изключително сериозен проблем, който изисква навременни и адекватни мерки и механизми за защита на пострадалите, както и такива за превенция. В тази връзка смятаме, че така предложеният Законопроект за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие (ЗИД на ЗЗДН) предоставя възможност да се адресират и отстранят някои от пропуските, които съществуват в действащата нормативна уредба на механизмите за защита, както и да отговори на препоръките към Република България, отправени от различни европейски и международни институции и организации, имащи отношение към проблема на домашно насилие и насилието над жени и отговарящи на международно приетите стандарти и практики.

Създаването на Национален съвет за превенция и защита от домашното насилие отговаря на нуждата от осигуряване на координация между органите, имащи отношение към борбата с домашното насилие, като в същото време изработва и осъществява държавните политики за превенция и защита от домашно насилие. Липсата на единен национален орган, който да формира и прилага политиките за превенция и борба с домашното насилие и да осигурява координация между останалите институции, води до съществуването само на частични мерки, които биват прилагани хаотично и които не могат да предоставят необходимата защита на жертвите. В този смисъл, такъв специализиран и постоянно действащ орган ще спомогне за изграждането на единна политика и ефективното ѝ прилагане от всички заинтересовани страни с цел превенция и борба с домашното насилие.

В допълнение, предприемането на такава стъпка е включено в препоръките към Република България за справяне с проблемите на домашното насилие, отправени от редица европейски и международни институции. Специалният докладчик на ООН по въпросите на насилието над жени доктор Дубравка Шимонович, например, препоръчва в ежегодния си доклад от 2020 г. да се създаде национален орган, който да отговаря за координацията и изпълнението на политики, свързани с всички форми на насилие, включително над жени. В същия смисъл бяха и устните препоръки, отправени от д-р Шимонович по време на посещението ѝ в България през 2019 г.

В допълнение, разработването и прилагането на Координационен механизъм за помощ и подкрепа на пострадали от домашно насилие, което е предвидено като част от отговорностите на Националния съвет, е дългоочаквана промяна, която ще бъде от полза за пострадалите от домашно насилие. Прилагането на Координационния механизъм в практиката по случаи на домашно насилие ще доведе до засилена подкрепа на пострадалите, ясни отговорности, правила за действие по случаи и координация между компетентните органи, което от своя страна ще гарантира необходимата за пострадалите от домашно насилие навременна и адекватна грижа и защита. Координационният механизъм ще спомогне за осигуряването и на ясни отговорности и правомощия на отговорните органи, като в същото време ще отговори и на препоръките, отправени към Република България от Европейския парламент, Комитета на ООН за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените и др. за по-ефективна защита и подкрепа на пострадалите от домашно насилие и за по-добра и ясна координация между институциите. Нещо повече – още през 2011-2014 г. фондация „Асоциация Анимус“ заедно с редица други организации и институции, поканени да участват в междуведомствена работна група към Министерство на правосъдието, са разработили такъв Координационен механизъм с идеята той да допринесе за възможно най-всеобхватната защита и подкрепа на пострадалите от домашно насилие, както и да представи по ясен и категоричен начин възможните начини за

координация и взаимодействие между компетентните органи. Предложението да се приеме такъв Механизъм според нас е сред главните стъпки в посока подобряване мерките за подкрепа на пострадалите, превенцията на и борбата с домашното насилие.

Фондация „Асоциация Анимус“ подкрепя предложението за удължаване на преклузивния срок за подаване на молба за незабавна защита от един на три месеца. Като специалисти, работещи директно с жертви на домашно насилие, считаме че тази промяна е в най-добрия интерес на жените. По-дългият срок ще е гаранция дори и при най-тежките случаи, пострадалите да имат възможност да се обърнат за защита към съда.

На следващо място фондация „Асоциация Анимус“ напълно подкрепя и предложението да се създаде и поддържа Централен регистър на случаите на домашно насилие, който да съдържа цялата информация по случаите на домашно насилие. Липсата на единна национална статистика прави невъзможно формирането на точна преценка за размерите и обхвата на феномена домашно насилие в страната, което от своя страна неимоверно затруднява приемането и прилагането на ефективни политики, насочени към борбата с домашното насилие. В допълнение, тази липса превентира и разработването и приемането на адекватни и ефективни мерки, които да отговарят на нуждите на българското общество да се справи с проблема домашно насилие. В резултат, няма как да се знае дали мерките и политиките, които се изработват и прилагат, са достатъчно ефективни и отговарят и покриват нуждите на пострадалите и техните семейства, а дори и тези на извършителите.

Фондация „Асоциация Анимус“ подкрепя също и предложеното удължаването на срока на Националната програма за превенция и защита от домашното насилие от една на три години. Като организация, която извършва директна работа с пострадали и предоставя услуги за тях, смятаме, че досегашния едногодишен период на Програмата е крайно недостатъчен. Това е така поради

факта, че за такъв кратък период мерките, предвидени и финансирани от Програмата, няма как да отговорят на нуждите на пострадалите, на професионалистите, които работят с тях, и на компетентните институции. Дейностите, предвидени в проектите, финансирани от едногодишната Програма, няма как да постигнат устойчиви резултати, тъй като една година е твърде кратък срок за необходимите промени и подобрения в областта на домашното насилие.

Правното регламентиране и осигуряване на средства за разработване и прилагане на специализирани програми и услуги в подкрепа на лицата, пострадали от домашно насилие, предложени в законопроекта, ще осигури възможност за по-широк обхват и по-ясно идентифициране на наличните мерки за подкрепа и превенция. Смятаме, че най-важно е бързото организиране и стартиране на специализираните услуги за домашно насилие, за да се предостави ефективна и навременна подкрепа на жертвите. В този смисъл, регламентирането на тези услуги и последващото им синхронизирани както със Закона за правна помощ, така и с други релевантни актове като новия Закон за социалните услуги, трябва да се направи възможно най-бързо, за да може да се предостави възможно най-ефективна и цялостна подкрепа на пострадалите от домашно насилие.

Редно е да се отбележи, че фондация „Асоциация Анимус“ отчита и няколко слабости на така предложения законопроект. На първо място това е липсата на конкретни дефиниции на видовете насилие – психическо, физическо, икономическо и т.н., които бяха предложени от фондация „Асоциация Анимус“ по време на обсъжданията в работната група. Смятаме, че ясните дефиниции на видовете насилие спомагат за подобряване работата на отговорните институции, тъй като дават ясни насоки и общо и еднакво разбиране кое може и кое не може да се счита за насилие. По този начин се предотвратява различното тълкуване и не се дава възможност за индивидуални интерпретации на случаите, основани на личен опит и нагласи към домашното насилие. Според нас чрез включването на тези понятия и легалното им дефиниране, законопроектът ще позволи да се обхванат по-широки

граница на феномена домашно насилие, като в резултат ще може да се осигури по-ефективна защита на по-голям брой пострадали от домашно насилие.

В същия смисъл беше и отправеното в работната група, но неприето предложение думите „във фактическо съпружеско съжителство“ в чл. 2, ал. 1 и чл. 3, т. 2 да бъдат заменени с „в интимна връзка“, като по този начин се гарантира разширяване кръга на лицата, които могат да потърсят и получат защита в рамките на този закон. Това от своя страна води до предоставянето на по-ефективна закрила на по-голям брой жертви на домашно насилие.

На следващо място, фондация „Асоциация Анимус“ отчита като негатив и премахването на създадената от работната група нова ал. 3 на чл. 13, а именно *„В производството по този закон ответникът следва да обори фактите и обстоятелствата за извършеното насилие, съдържащи се в представената от пострадалото лице декларация по чл. 9, ал. 3.“*. Смятаме, че така предложената разпоредба е изцяло в полза на пострадалите от домашно насилие и че следва да бъде запазена. В същия смисъл са и препоръките на Комитета на ООН за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените да се възприеме обратна тежест на доказване в производството по този закон.

Не на последно място, бихме искали да изразим своето съмнение, че промяната на реда за връчване на решението на съда от „връчване“ на „постановяване в открито заседание“ би могло да доведе до разминаване между постановените мерки и съответно до риск за живота и здравето на жертвата, тъй като е възможно тя да не разбере веднага за постановеното от съда решение.

В заключение, фондация „Асоциация Анимус“ подкрепя така предложенния Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие в неговата цялост. Смятаме, че предложените изменения ще окажат положителен ефект и ще допринесат за подобряване на вече съществуващата система за защита от домашното насилие и ще отговори на някои от препоръките, отправени към

Република България от страна на европейски и международни организации. В същото време, промените ще доближат системата до международните стандарти, към които се стремим. В допълнение, законопроектът ще спомогне за осигуряване на ефективна, навременна и адекватна защита, както и за ефективно изработване и прилагане на политики и мерки в областта на превенция, защита и борба с домашното насилие. Не на последно място обаче е необходимо да се адресират и гореизложените пропуски в предложения законопроект, които са в ясен ущърб на пострадалите лица.

С уважение,

Надежда Стойчева

Директор на фондация „Асоциация Анимус“